

ΟΜΙΛΙΑ
ΚΩΣΤΑ ΣΚΑΝΔΑΛΙΔΗ
ΣΤΗΝ ΕΘΝΙΚΗ ΣΥΝΔΙΑΣΚΕΨΗ
ΤΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΣ
(2 Νοεμβρίου)

Θυμάμαι σύντροφοι πριν από 11 χρόνια, σε μια επεισοδιακή Συνεδρίαση της Κεντρικής Επιτροπής που εκλέχτηκα για πρώτη φορά Γραμματέας του Κινήματος, όταν ανέβηκα στο βήμα αισθάνθηκα και είπα από μέσα μου, και «τώρα ο Θεός βοηθός». Νομίζω ότι πρέπει να έχουμε τον Θεό βοηθό από εδώ και πέρα.

Συντρόφισσες και σύντροφοι, θέλω να μιλήσω απλά, να μου δοθεί ετούτη η χάρη. Δεν με νοιάζει αν θα με χειροκροτήσετε, θέλω να με ακούσετε προσεκτικά. Η καμπή που περνά το Κίνημά μας είναι η κρισιμότερη στην 33χρονη διαδρομή του. Είναι καλύτερα να ακούμε, παρά να φωνασκούμε. Είναι καλύτερα να μιλάμε, παρά να κραυγάζουμε. Είναι καλύτερα να προβληματιζόμαστε, παρά να συνθηματολογούμε. Να είμαστε αληθινοί, αυθεντικοί, παρά υποκριτές και κίβδηλοι.

Ένα κόμμα χωρίς μνήμη δεν έχει μέλλον. Είναι κάποιες στιγμές που νιώθω ότι θάβουμε το παρελθόν μας. Είναι κάποιες στιγμές που νιώθω ότι ωραιοποιούμε τα πράγματα. Είναι κάποιες στιγμές που θεωρώ ότι θέλουμε να κρύψουμε το παρόν μας. Και τότε προσωποποιούμε τις αντιθέσεις, υψώνουμε ξύλινα και εύφλεκτα τείχη ανάμεσά μας, που κάθε στιγμή μπορούν να πάρουν φωτιά, απεμπολούμε τις ευθύνες μας και αναζητούμε αποδιοπομπαίους τράγους.

Εγώ συντρόφισσες και σύντροφοι, αντιστέκομαι στις εύκολες σειρήνες ότι ο Γιώργος Παπανδρέου δεν ήταν ικανός να κερδίσει τον Καραμανλή, γι' αυτό χάσαμε στις εκλογές.

Αντιστέκομαι στις εύκολες σειρήνες, ότι ο Βαγγέλης Βενιζέλος υπονόμει, γι' αυτό χάσαμε τις εκλογές.

Αντιστέκομαι στις εύκολες σειρήνες, ότι ο Κώστας Σημίτης, ήταν ούτε λίγο ούτε πολύ, ο «λουτήρας» της Παράταξης. Θέλω να έχω ακριβοδίκαιη στάση απέναντι στην ιστορία. Είμαι περήφανος για την διαδρομή μας. Είμαι περήφανος για το έργο μας. Είμαι περήφανος

για μια περιουσία που την φτιάξαμε βήμα με βήμα, πέτρα την πέτρα, όλα αυτά τα χρόνια.

Όμως πρέπει να δούμε την αλήθεια κατάματα. Και εγώ θέλω να πω δυο λόγια κριτικής. Γιατί με την είσοδο στην ΟΝΕ, το τέλος μιας αναγκαστικά διαχειριστικής περιόδου, με την προσαρμογή στις ευρωπαϊκές εξελίξεις και τους εθνικούς στόχους να συναρτώνται, με την οικονομική σταθερότητα και την μακροοικονομική ισορροπία η χώρα όφειλε να γυρίσει σελίδα, να επανακαθορίσει τους στόχους της, να ανασυντάξει εσωτερικά τις δυνάμεις της, να προσαρμόσει τις δομές και τους θεσμούς της, να αποκτήσει ένα νέο όραμα. Δεν το κάναμε.

Οι εξελίξεις απαιτούσαν άλλο πρότυπο παραγωγής που σέβεται την ποιότητα και την ανταγωνιστικότητα. Άλλη δικαιότερη κατανομή του πλούτου, άλλη θεσμική συγκρότηση της δημοκρατίας, για να μπορούμε να σηκώσουμε το βάρος του ανταγωνισμού και των αναγκών της ανάπτυξης.

Ο τόπος χρειαζόταν τη δυναμική μιας νέας μεταπολίτευσης. Αντ' αυτού και μέσα στη γενικότερη ασάφεια και την κρίση της Ευρωπαϊκής Αριστεράς και της Σοσιαλδημοκρατίας, δεν πετύχαμε την παραγωγική ανασυγκρότηση, μεγάλωσε η άνιση κατανομή του πλούτου, το μοντέλο διακυβέρνησης άρχισε να φθείρεται και να παρακμάζει. Το κόμμα των αξιωματούχων και του κράτους, δεν ήταν πια σε θέση να τολμήσει ρήξεις. Δεν ήταν σε θέση να κάνει τις αλλαγές που απαιτούσαν οι καιροί. Χάσαμε την μεταρρυθμιστική μας πνοή, την αναγκαστική μας δύναμη, την ικανότητα των αλλαγών.

Η πύρρεια νίκη μας του 2000 και οι ήττες του 2004 και του 2007, έφεραν την δεξιά στην εξουσία για να οδηγηθεί η χώρα στην ανυποληψία και η περιβόητη νέα διακυβέρνηση στη παρακμή.

Ποιος από μας συντρόφισσες και σύντροφοι, μπορεί να πει, χωρίς να στρεβλώνει την αλήθεια ότι μια περίοδος, είτε το 2000-2004, είτε το 2004 - 2007, μπορεί να σβήσει από το χάρτη γιατί θέλουμε να ρίξουμε τα βάρη στην άλλη και μάλιστα να το κάνουμε οι μέτοχοι, οι συμμέτοχοι, οι ρυθμιστές, οι κατέχοντες αυτής της περιόδου.

Συντρόφισσες και σύντροφοι, ταξιδεύουμε σε ένα κόσμο τρικυμίας και αλλαγών ψάχνοντας την χαμένη μας ταυτότητα. Από την πτώση του τείχους η Ευρωπαϊκή Αριστερά παραδέρνει ανάμεσα σε διαχειριστικές λογικές και μικρά και άτολμα βήματα. Αμφισβητείται σοβαρά, κομβικά θα έλεγα το μοντέλο δημιουργίας που έχτισε πάνω στη κοινωνία της πλήρους απασχόλησης, στο κράτος πρόνοιας, στην άνοδο του βιοτικού επιπέδου. Δεν πρόσφερε λύσεις, δεν έκανε βήματα προόδου, δεν επιχείρησε να ενσωματώσει τις εξελίξεις στο

ιδεολογικό της οπλοστάσιο. Ασφαλώς και έκανε και πρόσφερε, αποδείχθηκε όμως ότι δεν ήταν αρκετό.

Απέναντι στην παγκοσμιοποίηση στάθηκε δίβουλη, είτε προστατεύοντας κατακτήσεις που έπρεπε να αλλάξουν περιεχόμενο, είτε αποδεχόμενη επιλογές που την καθιστούσαν μέρος του νέου κατεστημένου των παντοδύναμων οικονομικών σχέσεων.

Σιγά - σιγά πέρασε στην άμβλυση των ιδεών της. Πέρασε στην άμβλυση των συνθημάτων της. Εγκατέλειπε το πλούσιο λεξιλόγιο της περιόδου των μακρών αφηγήσεων και περιέπιπε στη λογική των μικρών βημάτων. Έτσι από το έλλογο πήγαμε στο ορθολογικό. Από το αειφόρο στο βιώσιμο, από το δίκαιο στο δικαιότερο. Από την δυνατότητα στην ευκαιρία. Από την ισότητα στην αυτοδυναμία. Από την εργασία στην απασχόληση. Από την αναδιανομή του πλούτου στην αναδιανομή του πλεονάσματος της ανάπτυξης. Από την πολιτική κοινωνία στη κοινωνία των πολιτών.

Το εκκρεμές της ιστορίας άρχισε να κινείται στο άλλο άκρο, από την ουτοπία στον ρεαλισμό, από την επανάσταση στην ενσωμάτωση. Οι παγκόσμιες δομές αποδείχθηκαν παντοδύναμες. Η κατάργηση των διαχωριστικών γραμμών οδήγησε στην κεντροποίηση της πολιτικής. Οι συντηρητικές δυνάμεις στη ρητορική τους συγκλίνουν, η αμορφία και η ασάφεια γίνονται κανόνας.

Το εκκρεμές συντρόφισσες και σύντροφοι, πρέπει να γυρίσει ξανά προς τα πίσω. Ασφαλώς δεν θα φθάσει στην εποχή των ουτοπικών οραμάτων. Δεν μπορεί όμως και να μείνει στις ψευδαισθήσεις της ενσωμάτωσης. Στη χώρα μας ο δρόμος ήταν δυσκολότερος. Στην πορεία για την κοινωνική αλλαγή, τον εκσυγχρονισμό, έπρεπε να επιλυθούν τα προβλήματα πολύχρονης υστέρησης. Δεν τα πήγαμε άσχημα. Πετύχαμε πολλά πράγματα που είναι σήμερα μια πραγματική μας παρουσία.

Από τη Μαδρίτη και την ομιλία του Ανδρέα Παπανδρέου εκεί το 1992 λίγα πράγματα προστέθηκαν στο ιδεολογικό μας οπλοστάσιο παρά τις προσπάθειές μας. Τώρα περιγράφουμε ξανά την νέα εποχή και ψάχνουμε το δρόμο.

Μπορεί να τον χαράξει ένας αυτό το δρόμο; Μπορεί μόνος του; Είναι υπόθεση ενός κειμένου, μιας συγγραφής, ενός εγκεφάλου; Όχι. Είναι υπόθεση των ιδεών που θα ανθίσουν στο συλλογικό και δημοκρατικό ΠΑΣΟΚ. Δεν μπορεί ο ένας. Το συλλογικό και δημοκρατικό ΠΑΣΟΚ το μπορεί.

Και έρχομαι στα περιβόητα εξωθεσμικά κέντρα. Το ΠΑΣΟΚ είχε πάντα μια γραμμή αντίστασης και αυτονομίας από κάθε λογής εξαρτήσεις. Ήταν η παρακαταθήκη του ιδρυτή του. Σχέσεις πολιτικών και

οικονομικών παραγόντων στη σύγχρονη εποχή είναι φυσιολογικές. Σχέσεις Μέσων και Κομμάτων; Αυτονόητες. Σχέσεις και αντιπαραθέσεις συμφερόντων; Νομοτελειακές.

Το θέμα είναι τι κάνουμε εμείς. Αν μπορούμε χωρίς να παραχωρήσουμε σπιθαμή από την πολιτική μας αυτονομία, χωρίς να διαταράξουμε τις αυτόνομες αλλά καλές μας σχέσεις, γιατί ζούμε σε μια εποχή συνύπαρξης να συνεχίσουμε το ταξίδι.

Μπορούμε να απαντήσουμε στο θέμα της κρίσης μιας δημοκρατίας ολιγαρχικής και μελαγχολικής; Ποιος θα εγγυηθεί όμως τις ανατροπές που απαιτούνται; Μπορεί ένας; Μπορεί μόνος του; Μόνο το συλλογικό και δημοκρατικό ΠΑΣΟΚ το μπορεί. Αυτή είναι η άμυνα απέναντι στο παντοδύναμο κράτος των συμφερόντων.

Συντρόφισσες και σύντροφοι οι εξελίξεις στο πολιτικό μας σύστημα φαίνεται να ακολουθούν μια νέα τροχιά. Κάθε νέα εποχή ξεκινά με μια νέα ή με αναγεννημένα Κόμματα. Μου αρέσει να λέω συχνά ότι είμαι ο τελευταίος που θα κλείσει την πόρτα στο Κίνημα. Γιατί πιστεύω ότι το Κίνημά μας μπορεί να αναγεννηθεί. Γιατί πιστεύω ότι οι πόρτες του θα είναι πάντα ανοιχτές για να ανοίξει το δρόμο της προόδου και της ευημερίας.

Μόνο που πρέπει να απαντήσουμε στο κρίσιμο δίλημμα των ημερών: προερχόμαστε από μια ήττα ή θα πάρουμε εμείς την πρωτοβουλία ή θα τρέχουμε πίσω από τις πολιτικές και κοινωνικές εξελίξεις. Τίποτε πιο λογικό από τη θέληση κάποιων δυνάμεων να κονιορτοποιηθεί το υπάρχον κομματικό σύστημα και να υπάρξει μια άλλη διάταξη. Τίποτε πιο φυσιολογικό -εγώ συμφωνώ, έχει επιχειρεί ξανά- η Μεταπολίτευση αποδείχθηκε στέρεη και ανθεκτική, ωστόσο οι συνθήκες αυτή την εποχή έχουν νέα δεδομένα.

Ένας δικομματισμός που κάθε μέρα γίνεται και πιο άγονος και βάλλεται από παντού, Κόμματα κουρασμένα και ευεπίφορα σε φυγόκεντρες τάσεις, προοδευτικές δυνάμεις πολυδιασπασμένες και στατικές, με ασύμπτωτες στρατηγικές.

Είναι η ώρα συντρόφισσες και σύντροφοι να πάμε από τον άγονο δικομματισμό στο γόνιμο διπολισμό, ανάμεσα στην πρόοδο και στη συντήρηση, ανάμεσα στην Αριστερά και στη Δεξιά με κεντρικό φορέα και κορμό το Πανελλήνιο Σοσιαλιστικό Κίνημα, που πρέπει να αναγεννηθεί και με πρόγραμμα, το πρόγραμμα μιας πραγματικά Κυβερνώσας Αριστεράς.

Συντρόφισσες και σύντροφοι θέλουμε να βάλουμε τη σφραγίδα μας και στην νέα ιστορική φάση; Θέλουμε να οδηγήσουμε και να επιταχύνουμε τις πολιτικές και κοινωνικές εξελίξεις, προκαλώντας εμείς τις ανατροπές που απαιτούνται; Θέλουμε να μην επιτρέψουμε

στο κράτος των συμφερόντων να αναδιατάξει το πολιτικό σκηνικό αναπαράγοντας την κρίση του πολιτικού συστήματος και να περάσουμε με δική μας πρωτοβουλία στο γόνιμο διπολισμό της προόδου και της συντήρησης;

Πρέπει να ξαναδούμε τις κοινωνικές μας αναφορές. Πρέπει να ξαναδούμε την ταυτότητα μιας πραγματικά προοδευτικής και Αριστερής στρατηγικής που είναι αυτή που πρέπει να δώσει τη λύση.

Έχουμε ένα δρόμο μπροστά μας. Ένα δρόμο δημοκρατικής ανατροπής του σημερινού ολιγαρχικού status που αρνείται και ακυρώνει το δικαίωμα των πολιτών στην ευημερία, ιδίως των πιο νέων και αδύναμων.

Επειδή το κορυφαίο ζήτημα, ποια κοινωνική συμμαχία θα ηγεμονεύσει στο νέο ιστορικό κύκλο, παραμένει ανοιχτό, πρέπει να αποσαφηνίσουμε κατηγορηματικά ότι είμαστε υπέρ μιας συμμαχίας των νέων δυναμικών και παραγωγικών στρωμάτων της κοινωνίας με τις ασθενέστερες τάξεις και τα στρώματα του πληθυσμού, που οι εξελίξεις σπρώχνουν στο περιθώριο τους νέους μη προνομιούχους.

Το ΠΑΣΟΚ της νέας εποχής αν θέλει αυτή η συμμαχία να είναι διακριτή, πρέπει να εξελιχθεί σε ένα σύγχρονο, πολυτασικό οργανισμό, σε μια ανοιχτή αλλά αρθρωμένη πολιτική κοινότητα, σε ένα πόλο ισχυρού μεταρρυθμισμού που έχει ανοιχτό μέτωπο με τις δυνάμεις του παρασιτισμού και της παραοικονομίας.

Όμως πως θα πείσουμε εάν η δομή της διακυβέρνησης αναπαράγει αυτές τις δυνάμεις, εάν τις ενισχύει; Πως θα πείσουμε εάν δεν έχουμε ανοίξει μέτωπο απέναντι στο πελατειακό και το παρασιτικό κράτος; Αν δεν έχουμε ανοίξει μέτωπο απέναντι στις πιο αντιπαραγωγικές δυνάμεις της οικονομίας και της κοινωνίας;

Πρέπει να καταλάβουμε ότι η διαμόρφωση της ταυτότητας της Κυβερνώσας Αριστεράς συνδέεται άρρηκτα με την πολιτική προγραμματική και θεσμική ανασύνδεση του προοδευτικού χώρου.

Οι δημοκρατικές ανατροπές πρέπει να ενταχθούν σε ένα πλαίσιο με ιστορικό βάθος και ευρύ ορίζοντα, να πάρουν το χαρακτήρα ιδεολογικής στροφής στην ελληνική κοινωνία. Δεν είναι το ζήτημα να εφεύρουμε μια νέα οργανωτική μορφή που θα αθροίσει δυνάμεις, ούτε ο προοδευτικός χώρος μπορεί να ενοποιηθεί στη βάση ιστορικών ταυτίσεων που είχε στο παρελθόν, ούτε η εναλλακτική πρόταση της Αριστεράς μπορεί να θεμελιωθεί σε απλουστευτικά διλήμματα του τύπου «Αριστερά της εξουσίας ή Αριστερά της κοινωνίας, της διαχείρισης ή της λύσης».

Φιλοδοξούμε να είμαστε μια προοδευτική πρόταση διακυβέρνησης του τόπου. Δεν είμαστε Κόμμα διαμαρτυρίας που ενισχύει ακραίους διεκδικητισμούς και αναμένει στο αόριστο μέλλον την ωρίμανση των αντικειμενικών συνθηκών που είναι μια συντηρητική παραδοσιακή Αριστερά.

Πρέπει να είμαστε πολιτικό Κίνημα ικανό να σχεδιάσει, να διαβουλευτεί, να προτείνει και εν τέλει να υλοποιεί. Μπορεί να το κάνει αυτό ένας; Μπορεί μόνος του; Μόνο το συλλογικό και δημοκρατικό ΠΑΣΟΚ μπορεί να απαντήσει για τη χάραξη μιας πραγματικά πρωτοπόρας προοδευτικής στρατηγικής.

Συντρόφισσες και σύντροφοι για την Ελλάδα του 2020 θέλουμε ένα όραμα ανάπτυξης και ευημερίας, να είναι από τις πιο ανταγωνιστικές και δυναμικές οικονομίες της γνώσης στην ενωμένη Ευρώπη. Ικανή να συνδυάζει την οικολογικά αειφόρα ανάπτυξη με μια κοινωνική οργάνωση που τείνει στην πλήρη απασχόληση και τη δικαιότερη δυνατή κατανομή του πλούτου.

Έχουμε μιλήσει για την ισόρροπη ανάπτυξη με επίκεντρο την Ελλάδα των Περιφερειών. Έχουμε μιλήσει για τον οικολογικό αναπροσανατολισμό της παραγωγής και του καταναλωτικού προτύπου. Έχουμε μιλήσει για το σύγχρονο κοινωνικό κράτος που οικοδομείται με μόνιμες και διευρυνόμενες δομές σε όλα τα πεδία της κοινωνικής προστασίας, δομές, που με τη σειρά τους ανατροφοδοτούν την ανάπτυξη. Είναι οι τρεις κύριοι πυλώνες του νέου αναπτυξιακού μας προτύπου.

Πρέπει να κάνουμε όμως μια μεγάλη ανατροπή στον τρόπο που αναπτύσσουμε το νέο αναπτυξιακό πρότυπο. Στην προηγούμενη φάση, κατά κανόνα πρώτα χτίζαμε το νομικό πλαίσιο και τις δομές και μετά διαμορφώναμε τους αναπτυξιακούς στόχους που αυτές καλούνται να διαχειριστούν. Έτσι, κρίσιμες μεταρρυθμίσεις όπως η περιφερειακή αποκέντρωση, η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση, ο Καποδίστριας, που ξεκίνησαν δυναμικά, δεν ολοκληρώθηκαν ως αναπτυξιακοί θεσμοί.

Σήμερα πρέπει να πάμε αντίστροφα. Όλα να επαναξιολογούνται με βάση τους νέους στρατηγικούς στόχους και όχι με τα στερεότυπα του παρελθόντος. Δομές, πόροι, λειτουργίες και σχέσεις που συγκροτούν το σύστημα διακυβέρνησης δεν είναι σκοπός, αλλά τα μέσα για να πετύχουμε τους στόχους μας.

Θέλουμε σε όλα τα επίπεδα να διαμορφώσουμε ένα άλλο μοντέλο δημοκρατικού προγραμματισμού, μέσα από αναπτυξιακές συμφωνίες, που απαιτούν θεσμικά κατοχυρωμένες συλλογικές διαπραγματεύσεις, που διευρύνονται σε όλα τα επίπεδα, σε αντιδιαστολή με την ατελή και άτολμη υποστήριξη και του υποτυπώδους μοντέλου που είχαμε

διαμορφώσει και κατάργησε η δεξιά. Μια άλλη διακυβέρνηση πρέπει να σημαδέψει τη νέα μας κυβερνητική θητεία.

Με ποια κυβερνητική πρακτική θα αποκατασταθεί η δημοκρατία στην αγορά και η ίση πρόσβαση για όλους σε αυτή; Να πάψει ο αθέμιτος ανταγωνισμός, να πάψει η μεροληπτική εφαρμογή των νόμων υπέρ του μεγάλου κεφαλαίου. Να πάψει η ανεξέλεγκτη εκμετάλλευση των ανθρώπινων και φυσικών πόρων, να αποκεντρωθούν οι ελεγκτικές διαδικασίες στους κοινωνικούς και αναπτυξιακούς φορείς.

Με ποια κυβερνητική πρακτική θα αποσυνδεθεί η παρά φύση σχέση δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, όπου η δημόσια οικονομία τροφοδοτεί την παραοικονομία και καταργεί κάθε κοινωνική ανταποδοτικότητα των πόρων; Πώς θα πάψει το κράτος να φορτώνει με χρέη τους ιδιωτικούς, συνεταιριστικούς και κοινωνικούς φορείς αναλαμβάνοντας το ίδιο τη χρηματοδότηση της κοινωνικής του πολιτικής και του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης;

Να επανακαθοριστεί η έννοια του δημόσιου συμφέροντος, με γνώμονα τη συμβολή στην κοινωνική συνοχή, για την αύξηση της γενικής ευημερίας, για να αντισταθούμε στην εκποίηση του δημόσιου χώρου. Να θωρακιστεί το θεσμικό πλαίσιο που οδηγεί σε μια κοινωνία ίσων δυνατοτήτων και ευκαιριών και αξιοκρατικών επιλογών σε όλες τις μορφές της κοινωνικής οργάνωσης.

Να πάψει η πολιτική των νομοθετικών παραθύρων, που κι εμείς χρησιμοποιήσαμε, των μεταβατικών καταστάσεων που εμείς νομιμοποιήσαμε, των πελατειακών πρακτικών που επί πολλές φορές επιλέξαμε, των μετέωρων βημάτων που δίνουν τη δυνατότητα στη συντήρηση να ακυρώνει το θεσμικό πλαίσιο των προοδευτικών κατακτήσεων και να γυρίζει το ρολόι της ιστορίας προς τα πίσω.

Συντρόφισσες και σύντροφοι, χρειαζόμαστε παράλληλα και μια πολιτειακή αλλαγή. Ένα πολιτικό σύστημα που ενσαρκώνει μια νέα ποιότητα δημοκρατίας, που ενισχύει την αυτονομία της πολιτικής από τα οικονομικά συμφέροντα, που κατοχυρώνει την πλήρη διαφάνεια στα δημόσια πράγματα, που διαμορφώνει μια νέα πιο αυθεντική σχέση ανάμεσα στον πολίτη και την πολιτική.

Έχουμε συμφωνήσει τι θα κάνουμε. Δεν ξέρω όμως αν είμαστε αποφασισμένοι να το κάνουμε όταν θα έρθουμε στην κυβέρνηση. Γιατί τουλάχιστον η εμπειρία μου από τα τελευταία χρόνια της διακυβέρνησης δεν μου έδινε και μεγάλες ελπίδες ότι είμαστε προσηλωμένοι σε μεγάλες τομές και μεταρρυθμίσεις, αλλά είμαστε μάλλον στη διαχείριση των μικρών και χωρίς κανένα μεγάλο νόημα κυβερνητικών, κρατικών και κομματικών μας εξουσιών.

Μιλάμε για εκλογικούς νόμους, μιλάμε για διαφάνεια, μιλάμε για κατάργηση της ιδιωτικής χρηματοδότησης στα κόμματα, μιλάμε για άλλη διάκριση των εξουσιών, μιλάμε για όλα αυτά τα ωραία πράγματα. Κι εγώ ρωτώ, ποιο κόμμα είναι αυτό που θα τα στηρίξει, θα τα εμπεδώσει, θα τα περάσει στην κοινωνία; Μπορεί ένας να τα κάνει, μπορεί μόνον αυτός, ή μόνο το συλλογικό και δημοκρατικό ΠΑΣΟΚ, που αλλάζει τελείως δομή και λειτουργίες, έχει τη δυνατότητα να δώσει μία τέτοια απάντηση; Και τέλος, σε ποια γραμμή, με ποια πολιτική, με ποιες προτεραιότητες;

Υπάρχει αγαπητοί μου σύντροφοι μια λέξη. Σήμερα τη χρησιμοποιούμε κατά κόρον. Είναι η λέξη «εμπιστοσύνη». Χρειαζόμαστε ένα άλλο συμβόλαιο εμπιστοσύνης για το δικαίωμα στην ευημερία. Συμβόλαιο εμπιστοσύνης να γίνει ανάμεσα σε μας και τους προοδευτικούς φορείς. Ανάμεσα στην κυβερνώσα αριστερά και την ελληνική κοινωνία.

Που όμως, αν δεν υπάρχει ανάμεσα σε μας και στη βάση του κινήματος, αν δεν υπάρχει ανάμεσα μας, στα ίδια τα στελέχη που σήμερα βρισκόμαστε σε αυτή την κρίσιμη δραματική και μεταβατική φάση, τότε για ποιο συμβόλαιο εμπιστοσύνης μπορούμε να μιλήσουμε;

Ναι, πρέπει να ανεβάσουμε τη νέα γενιά στο προσκήνιο της ιστορίας, να τη φέρουμε κατοχυρώνοντας το δικαίωμα στη γνώση, στην εργασία, στον ελεύθερο χρόνο και τη δημιουργία, στην πολιτική συμμετοχή. Δεν είναι όμως άξια να μετέχει στα κομματικά μας όργανα; Δεν είναι άξια να εκπροσωπείται παντού σε όλη τη δομή του κινήματός μας;

Ναι, θέλουμε να εργαστούμε συστηματικά και τολμηρά για την αλληλεγγύη των γενεών, κατοχυρώνοντας το δικαίωμα στη ζωή και στο περιβάλλον της, στην κοινωνική ασφάλιση. Μπορεί να γίνει αυτό όμως με τη θεωρία του πολιτικού κόστους, με τους τοπικισμούς που διαλύουν τις τοπικές κοινωνίες και δεν παίρνει κανείς απόφαση για δημόσια υγεία ή για περιβάλλον, με το να ξοδεύουμε τους φυσικούς μας πόρους τους που έχουμε δανειστεί από τις επόμενες γενιές; Είναι δυνατόν η πρακτική αυτή, που ακολουθήσαμε εν πολλοίς για πολλά χρόνια να είναι οδηγός μας για να φτιάξουμε ξανά την αλληλεγγύη των γενεών;

Ναι, θέλουμε να διασφαλίσουμε αξιοπρεπή διαβίωση για τον καθένα, για κάθε οικογένεια, για τις κοινωνικές ομάδες, κατοχυρώνοντας το δικαίωμα στη δίκαιη κατανομή του εισοδήματος, στην περίθαλψη και την πρόνοια, την αξιοβίωτη και ασφαλή καθημερινότητα. Όμως με πολιτική επιδομάτων και παροχών, με πολιτική πλειοδοσίας, που αφορούν απλά κάποιες μικρές αυξήσεις, ή με δομική ανακατανομή των πόρων, με άλλη δομή προϋπολογισμού, με άλλη δυνατότητα

χρηματοδότησης και ελέγχου του κοινωνικού κράτους, που θα φέρει ένα νέο πρότυπο διακυβέρνησης;

Ναι, θέλουμε να ενισχύσουμε με κάθε τρόπο τους παραγωγούς και τους δημιουργούς, κατοχυρώνοντας το δικαίωμα στην εργασία, την επιχειρηματικότητα και την καινοτομία. Όμως όταν επιλέγουμε την ευελιξία - που είναι σωστή σε ένα βαθμό γιατί είναι και μια αντικειμενική εξέλιξη - και λέμε ότι η άλλη όψη του νομίσματος είναι οι συνθήκες εργασίας, η ζούγκλα του ιδιωτικού τομέα, ή γενικά των deliveries, τότε είναι η αυθαιρεσία των εργοδοτών να απολύουν κάθε στιγμή.

Και λέμε: Θα τα κάνουμε και τα δύο. Το πρώτο, η ευελιξία, γίνεται με κάποιους νόμους. Το δεύτερο θέλει Κίνημα, θέλει κράτος, θέλει πολιτική, θέλει ανατρεπτική παρέμβαση στο χώρο της εργασίας. Ποιο ΠΑΣΟΚ είναι δυνατόν να κάνει αυτή την παρέμβαση, όταν είναι ενσωματωμένο στις κρατικές και τις κυβερνητικές δομές και απλά διαχειρίζεται τους θύλακες εξουσίας και τις καρέκλες του;

Όλα αυτά μπορεί να τα κάνει ένας, μπορεί μόνος; Σε καμιά περίπτωση. Μόνο το συλλογικό και δημοκρατικό ΠΑΣΟΚ. Για να μην φέρνουμε συνέχεια την καταστροφή, θέλω να τονίσω ότι σήμερα επιτεύχθηκε μια πρώτη συμφωνία σε αυτή την αίθουσα.

Γιατί ήδη στην αρχική πρόταση που έκανα για την αλλαγή των δομών και των λειτουργιών του ΠΑΣΟΚ, και ο Βαγγέλης Βενιζέλος κατέθεσε μία πρόταση που έχει σχέση με τη μετάβαση προς αυτή την κατεύθυνση, και σήμερα χαίρομαι που ο Πρόεδρος επίσης μίλησε καθαρά για το δημοκρατικό και συλλογικό ΠΑΣΟΚ.

Θέλω να προσθέσω τρία πράγματα. Το πρώτο αφορά -το είπα- τη νέα γενιά. Το δεύτερο αφορά την επιστροφή στη βάση όλης της εξουσίας που αφορά τις πολιτικές, την αποτίμηση, τη λογοδοσία, τη δυνατότητα του ελέγχου, τη δυνατότητα της αξιολόγησης και τη δυνατότητα της επιλογής προσώπων, συνδυασμών, παρατάξεων, πολιτικών και προγραμματισμών φεύγοντας οι υποσημειώσεις και οι αστερίσκοι από τα καταστατικά μας.

Το τρίτο, όχι πια Επιτροπές και *ala carte* πολιτική, αλλά ένας τόπος συγκροτούμενης συνείδησης που όλα τα συλλογικά όργανα παράγουν και χαράζουν πολιτική και λογοδοτούν σε αντίστοιχα σώματα.

Και θα ήταν πολύ σοβαρή εξέλιξη εάν πηγαίνοντας προς το καταστατικό μας Συνέδριο, αποφασίζαμε ο Πρόεδρος να λογοδοτεί στο Συνέδριο που γίνεται πριν από την εκλογή του και να γίνεται εκλογή από τη βάση των μελών του ΠΑΣΟΚ, έτσι ώστε να μπορούμε να έχουμε πλήρες το δημοκρατικό και συλλογικό ΠΑΣΟΚ.

Μόνο ένα τέτοιο Κίνημα συντρόφισσες και σύντροφοι, φίλες και φίλοι, μόνο ένα ΠΑΣΟΚ που μπορεί να ξαναβρεί τη συλλογική του υπόσταση, που μπορεί να βιώσει όχι τυπολατρικά αλλά ουσιαστικά την εσωκομματική δημοκρατία, που μπορεί να διαμορφώσει μια συλλογική συνείδηση, μόνο ένα τέτοιο ΠΑΣΟΚ έχει τη δυνατότητα ν' απαντήσει σε όλες αυτές τις προκλήσεις, που παρουσίασα προηγούμενα.

Γι αυτό, είμαι της γνώμης και το ξαναλέω, ότι με αυτό το ΠΑΣΟΚ δεν κερδίζει όποιος από τους υποψήφιους Προέδρους και αν εκλεγεί, ενώ μ' ένα αναγεννημένο ΠΑΣΟΚ κερδίζουν όλοι, και πολλά άλλα στελέχη του Κινήματος.

Γι αυτό λέω και ξαναλέω ότι ο Πρόεδρος πρέπει να υπηρετεί το ΠΑΣΟΚ και όχι το ΠΑΣΟΚ τον Πρόεδρο. Γι αυτό λέω και ξαναλέω και παλεύω εδώ και χρόνια, να υπάρξει αποκρατικοποίηση του κόμματος, η αποσύνδεσή του από τις κρατικές δομές.

Γι αυτό λέω και ξαναλέω και παλεύω εδώ και χρόνια, από το 1992-93 να φύγουμε από τις εξουσιαστικές μας σχέσεις, να πάμε στην κοινωνία, να δώσουμε ένα άλλο πρότυπο οργάνωσης. Γιατί καμιά δημοκρατική ανατροπή, καμιά κυβερνώσα Αριστερά δε μπορεί να πείσει κανέναν όταν ο φορέας της δεν είναι τίποτε άλλο παρά ένα αρχηγικό, αόριστο και ασαφές Κίνημα που απλά κάνει πολιτική από καθ' έδρα.

Ξανά λοιπόν στην κοινωνία. Μέσα εκεί που γεννιούνται οι ζωντανές δυνάμεις της κοινωνίας, οι πιο παραγωγικές δυνάμεις του τόπου, η νέα γενιά, για να έρθουν όλες οι δυνάμεις μπροστά και να δώσουν τη μάχη της προόδου και της ευημερίας.

Και τώρα θα μου επιτρέψετε μερικές τελευταίες σκέψεις:

Όπως γνωρίζετε, κατέθεσα την πρότασή μου για το αξίωμα του Προέδρου του Κινήματος. Κάποιοι νομίζουν ότι είμαι αφελής και σηκώνω σημαία δονκιχωτισμού. Κάνουν πολύ μεγάλο λάθος.

Δε γνωρίζω πώς χρησιμοποιείται το κόμμα, τα μέσα του, οι δυνατότητές του, επιλεκτικά;

Δε γνωρίζω πως δημιουργείται ο παράλληλος μηχανισμός, μια παράλληλη οργάνωση για ν' αντέξει τη σύγκρουση στην ίδια όμως λογική;

Δε γνωρίζω πώς διαρρέουν οι φήμες, πώς διαδίδονται οι ψίθυροι, πώς στήνονται, πώς λειτουργούν οι κύκλοι; Ασφαλώς το γνωρίζω, και μάλιστα καλά.

Τότε τι κάνεις; Τους αγνοείς; Όχι. Τους αποδέχεσαι; Όχι. Γιατί δεν ασχολείσαι με τις διαδικασίες; Γιατί έχω εμπιστοσύνη στη βάση μας, στους προοδευτικούς και δημοκράτες αγωνιστές, στα μέλη και στις Οργανώσεις μας, ότι θα εγγυηθούν τη διαδικασία και θα τιμήσουν την κορυφαία αυτή στιγμή του Κινήματος.

Γιατί για έναν απλό λόγο σύντροφοι, αυτό που εμφανίζει αυτά τα φαινόμενα, δεν ακουμπά τη βάση του Κινήματος. Γιατί αυτό είναι το ΠΑΣΟΚ της ήττας, γιατί αυτό είναι το ΠΑΣΟΚ της πτώσης, γιατί αυτό είναι το ΠΑΣΟΚ της χειραγώγησης των στελεχών, γιατί αυτό είναι το ΠΑΣΟΚ των Αξιωματούχων και του κράτους, το ΠΑΣΟΚ των τηλεοπτικών παραθύρων, το ΠΑΣΟΚ που όλοι μας εξορκίσαμε, αλλά το συντηρούμε και το χρησιμοποιούμε.

Το ΠΑΣΟΚ που χθες έφτασε στο σημείο να σκιαγραφεί τους νικητές στους νομούς σε χάρτη λες και συγκρούονται σε αγώνα καθοσιώσεως κόμματα μέσα στο κόμμα μας, ενώ όλοι είμαστε στην ίδια κοιτή του ποταμού και έχουμε τις ίδιες ακριβώς επιδιώξεις, ο καθένας με το δικό του τρόπο..

Επειδή αυτό το ΠΑΣΟΚ μπορεί να ξαναχάσει, αυτό το ΠΑΣΟΚ είναι που πρέπει ν' ανατραπεί. Γι αυτό είμαι εδώ, γι αυτό αγωνίζομαι, γι αυτό δίνω τη μάχη με το κεφάλι ψηλά.

Συντρόφισσες και σύντροφοι, στέκομαι μπροστά σας και ζητώ την ψήφο εμπιστοσύνης σας. Σέβομαι και τιμώ το Γιώργο Παπανδρέου και τον Ευάγγελο Βενιζέλο.

Με το Γιώργο Παπανδρέου έχουμε κοινή πορεία από τη δεκαετία του '70. Συνεργαζόμαστε σε όλα τα βήματα και στη διαδρομή του Κινήματος. Τον Ευάγγελο Βενιζέλο τον γνώρισα αργότερα, μετά το '89, είναι ένα άξιο και ικανό στέλεχος που έχει δώσει μάχες και αποδείχθηκε στην πράξη ένας πολύ αξιόλογος σύντροφος.

Είχαμε, έχουμε και θα έχουμε κοινή πορεία. Το πιστεύω ακράδαντα και σε ό,τι με αφορά, όπως έκανα πάντα μέχρι τώρα, θα κάνω και τώρα το καθήκον μου. Αυτό ακριβώς που υπαγορεύει η συνείδησή μου.

Είμαστε όλοι μαζί. Δεν είμαστε όλοι ίδιοι, ασφαλώς. Ο καθένας έχει τη δική του καταγωγή, έχει τα δικά του βιώματα, έχει τη δική του διαδρομή. Στέκομαι λοιπόν μπροστά σας και ζητώ την ψήφο της εμπιστοσύνης σας.

Όχι, δε με έβαλε κανείς, δε διαπραγματεύτηκα με κανέναν, δε θέλω να κάνω κακό σε κανέναν.

Όχι, δε διεκδικώ μια χαμένη ψήφο. Καμία ψήφος στο ΠΑΣΟΚ δεν είναι χαμένη. Είμαστε στο ίδιο ποτάμι και αγωνιζόμαστε για τους ίδιους στόχους.

Όχι, αρνούμαι να δικάσω προθέσεις, να σπιλώσω συνειδήσεις, να ψάξω να βρω τα κενά του άλλου λες και είναι ο εχθρός μου ή είναι αντίπαλός μου σ' αυτή την πορεία της συνύπαρξης και της κοινής δράσης.

Η διαδρομή του καθένα από μας είναι δοκιμασμένη και ακέραια. Όχι, δεν θα παραιτηθώ γιατί ολοκλήρωσα το ρόλο μου, γιατί διασφάλισα την ενότητα, γιατί εκλογίκευσα την αναμέτρηση, γιατί κατεύνασα το αλόγιστο και ανεξήγητο πάθος. Διεκδικώ την ηγεσία του κινήματος γιατί έχω τη δύναμη και τη θέληση να το οδηγήσουμε μαζί στη νίκη.

Κι ένα τελευταίο. Όχι, αγαπητοί σύντροφοι, για μένα η 11η Νοεμβρίου δεν είναι αυτοσκοπός. Δεν την ταυτίζω με την προσωπική μου διαδρομή. Κανενός μας η προσωπική διαδρομή δεν ταυτίζεται με τη διαδρομή του Κινήματος, που όπως έλεγε ο Ανδρέας, ξεκίνησε από πολύ μακριά για να πάει πολύ πιο μακριά.

Τα πρόσωπα έρχονται και παρέρχονται. Το σκάφος όμως πρέπει να πάει στο προορισμό του και μετά το λιμάνι της 11ης Νοεμβρίου. Είναι σταθμός και λιμάνι για το Κίνημα και αφετηρία μιας νέας πορείας, μόνο που αυτή δεν πρέπει πια να την αποφασίσει κανείς μόνος του, γιατί κανείς δεν μπορεί μόνος του. Αυτή τη φορά θα την αποφασίσουμε όλοι μας και οι κωπηλάτες και οι αχθοφόροι και οι συνεπιβάτες και οι ναύτες και οι αξιωματούχοι και οι καπετάνιοι.

Συντρόφισσες και σύντροφοι, στέκομαι μπροστά σας και ζητώ την εμπιστοσύνη σας. Περιουσία μου οι ιδέες, που νιώθω ήδη την ηθική δικαίωση ότι μπορεί να είναι και πλειοψηφικές στο Κίνημά μας. Περιουσία μου οι αρχές και οι αξίες μου που υπηρέτησα από μικρό παιδί, η ανεξάρτητη σκέψη και διαδρομή μου.

Είμαι μόνος και ελεύθερος, χωρίς ομάδες, χωρίς συσχετισμούς, χωρίς μηχανισμούς, χωρίς υποτακτικούς, χωρίς στρατούς, χωρίς οργανωτικές μεθόδους. Είμαι μόνος και ελεύθερος και νιώθω έτοιμος να σας εκπροσωπήσω ως πρώτος μεταξύ ίσων. Κι όπως λέει ο ποιητής του Αιγαίου: «τις ιδέες μου όλες ενησιώτισσα, στη συνείδησή μου έσταξα λεμόνι και τώρα πάρετέ μου τα σπλάχνα, τραγούδησα».

Γεια σας και με τη νίκη!